

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים: חברי הכנסת
ניצן הורוביץ
מיכל רוזין
תמר זנדברג
אילן גילאון
זהבה גלאון

פ/19/490

הצעת חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון – סמכות בית משפט לענייני משפחה), התשע"ג-2013

1. תיקון סעיף 1 בחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "רשאי בית הדין" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית אליה הוגשה בקשה לפי סעיף 1א";
- (2) בסעיף קטן (ג), אחרי "באישור נשיא בית הדין הרבני הגדול" יבוא "או בית המשפט לענייני משפחה באישור נשיא בית המשפט לענייני משפחה לפי העניין";
- (3) בסעיף קטן (ה), אחרי "נשיא בית הדין הרבני הגדול" יבוא "או נשיא בית המשפט לענייני משפחה לפי העניין".
2. הוספת סעיף 1א אחרי סעיף 1 לחוק העיקרי יבוא:
- "סמכות מתן צו 1א. (א) לאחר שבית הדין הרבני קבע בפסק דין שיש לגבלה ליתן או לקבל גט, רשאים בעלי הדין להגיש בקשה לבית הדין הרבני או לבית המשפט לענייני משפחה, לפי בחירתם, לשם הטלת צו הגבלה נגד הצד שאינו מקיים את פסק הדין.
- (ב) החל בית הדין הרבני או בית המשפט לענייני משפחה את הדיון בצו ההגבלה, תהא סמכות הדיון בצו ההגבלה נתונה לאותה ערכאה שיפוטית עד למתן הגט על ידי בעל הדין הסרבן.

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 139.

(ג) בחוק זה, "הערכאה השיפוטית" – בית הדין הרבני או בית המשפט לענייני משפחה אליו הוגשה בקשה לפי סעיף זה.

תיקון סעיף 2 3. בסעיף 2 לחוק העיקרי, בכל מקום, במקום "רשאי בית הדין הרבני" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית".

תיקון סעיף 2א 4. בסעיף 2א לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), ברישה –

(א) במקום "נתן בית הדין" יבוא "נתנה הערכאה השיפוטית";

(ב) במקום "רשאי בית הדין" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית";

(ג) במקום "רשאי בית הדין הרבני" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית";

(ד) בפסקה (3), במקום "בית הדין הרבני לא יורה" יבוא "הערכאה השיפוטית לא תורה";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "בית הדין הרבני לא יורה" יבוא "הערכאה השיפוטית לא תורה", ובמקום "שוכנע" יבוא "שוכנעה".

תיקון סעיף 3 5. בסעיף 3 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א) –

(א) במקום "ציווה בית דין רבני" יבוא "ציוותה הערכאה השיפוטית";

(ב) אחרי "בית הדין הרבני שנתן את הצו" יבוא "או בית המשפט לענייני משפחה שנתן את הצו" לפי הענין;

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "רשאי בית הדין, אם ראה" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית, אם ראתה".

תיקון סעיף 3א 6. בסעיף 3א לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), במקום "נתן בית הדין" יבוא "נתנה הערכאה השיפוטית", ובמקום "רשאי בית הדין" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "בית הדין רשאי" יבוא "הערכאה השיפוטית רשאית", ובמקום "שבית הדין ידון" יבוא "שתדון";

(3) בסעיף קטן (ה), במקום "שבית הדין הורה" יבוא "שהערכאה השיפוטית הורתה".

תיקון סעיף 4 7. בסעיף 4 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (ב), במקום "בבואו ליתן צו הגבלה ישקול בית הדין הרבני" יבוא "בבואה ליתן צו הגבלה תשקול הערכאה השיפוטית", ובמקום "החלטת בית הדין" יבוא "ההחלטה";

(2) בסעיף קטן (ג), במקום "לו" יבוא "לה", במקום "רשאי בית הדין הרבני" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית", במקום "שנתן" יבוא "שנתנה", במקום "ביוזמתו" יבוא "ביוזמתה", במקום "ואולם בית הדין לא ידחה" יבוא "ואולם לא יידחה", ובמקום "ראה" יבוא "ראתה הערכאה השיפוטית".

תיקון סעיף 44 8. בסעיף 44 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"(ד) ניתן צו הגבלה בבית משפט לענייני משפחה, יחולו הוראות סעיף זה לענין ערעור לבית הדין הרבני הגדול על ערעור לבית המשפט המחוזי."

תיקון סעיף 6 9. בסעיף 6 לחוק העיקרי, במקום "רשאי בית הדין הרבני" יבוא "רשאית הערכאה השיפוטית".

תיקון סעיף 12 10. בסעיף 12 לחוק העיקרי, אחרי "שר המשפטים" יבוא "הנהלת בתי המשפט".

ד ב ר י ה ס ב ר

בהצעת חוק זו מוצע כי הטלת צווי הגבלה על סרבני גט תוכל להיעשות הן על ידי בתי הדין הרבניים והן על ידי בתי המשפט לענייני משפחה.

בדוח מבקר המדינה לשנת 2003 נמצא כי "בשל המצב המיוחד והרגיש של בעלי הדין, יש שמסורבות גט חוששות ליזום בעצמן דיון למתן צווי הגבלה או להחמרתם...". בית הדין הרבני חושש ממתן "גט מעושה", ועל כן מנסה להביא את הצדדים למתן וקבלת גט מרצון. מאחר שרצונו של הגבר במתן הגט הינו דרישה מדאורייתא, הרי שהדיינים חוששים מלכפות על הגבר את מתן הגט, כדי לא ליצור "גט מעושה". הצעת חוק זו נועדה להקל במעט על מצוקתן של נשים אלה באמצעות פנייה לערכאה אזרחית, רק לשם הטלת צווי הגבלה על סרבן הגט.

נראה כי כיום בשלה העת להעניק לבתי המשפט לענייני משפחה סמכות מקבילה לעניין הטלת צווי ההגבלה.

יודגש, כי בהצעה זו אין כל נגיסה בסמכויות בתי הדין הרבניים. כידוע, לבתי הדין הרבניים סמכות שיפוט ייחודית בענייני נישואין וגירושין של יהודים. במקרה דנן, מדובר במתן סמכות לבתי המשפט לענייני משפחה רק לאחר שבית הדין הרבני כבר נתן פסק דין לגירושין. החוק בנוסחו כיום מאפשר הטלת סנקציות (חברתיות בעיקרן) על סרבני גט. זאת ניתן לעשות רק לאחר שכבר פסק בית הדין הרבני כי יש לתת גט. אשר על כן, מתן סמכות מקבילה לבתי המשפט לענייני משפחה להטלת צווי הגבלה על סרבני גט, אינה גורעת כלל מסמכותו הייחודית של בית הדין הרבני בענייני נישואין וגירושין. דוגמה לסמכות מקבילה לבית המשפט המחוזי, לאחר מתן פסק דין לגט על ידי בית הדין הרבני, אשר אינה גורעת מסמכותו הייחודית של בית הדין הרבני, ניתן למצוא כבר היום בסעיף 6 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953. הסעיף קובע כי בית המשפט המחוזי רשאי לכפות על סרבן גט לקיים את פסק הדין באמצעות מאסר, וזאת לאחר שניתן פסק דין לגירושין על ידי בית הדין הרבני.

לאור האמור לעיל, מוצע להעניק לבית המשפט לענייני משפחה סמכות מקבילה לסמכותו של בית הדין הרבני להטלת צווי הגבלה, לאחר מתן פסק דין לגט על ידי בית הדין, וזאת במטרה לזרז ולייעל את ההליכים ולהקל על מצוקתן של מסורבות הגט.

הצעת חוק זו נכתבה בסיוע המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן, במסגרת התכנית לסיוע משפטי לנשים בדיני משפחה, באוניברסיטת בר אילן.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברת הכנסת רונית תירוש וקבוצת חברי הכנסת (פ/2401/18).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ב' בניסן התשע"ג – 13.3.13